248

श्रीविक्रमादित्यसंवत् १९२९ वृषनामसंवत्सरे
ज्यकमासेलिखितेयंसाम्वयंचाशिकाकाश्मीरे ॥

सा.पं
टी
१

ओंनमःसरस्वत्यै ओंपञ्चब्रह्मदेवानमृतविसरैरिन्दुमास्राव्यमम्यगभाभिःस्वाभीरसयतिरसंयःपरंनित्यमेव क्षीणंक्षीणंपुनरपि
चनंपूरयत्येवमीदृग्दोलालीलोल्लसितहृदयंनौमिविज्ञानमेकं एतदावेशवैवश्यप्रोन्मिषद्विषणावयं विमृशामोमनाक्
श्रीमत्सांवपंचोपिकास्तुतिं सोयंपरामृतरसोरसज्ञैरिदरस्यताम् आयुष्याज्यामृतस्पर्शःशतपथादिशोनये समस्तागमम
हाम्नायरहस्यविन्महायोगीसदस्यसंप्रदायसंपूर्णः श्रीसांवःस्वात्मविवस्वत्स्तुतिंजगतोनुग्रहायवक्तुमपक्रमते ॥ ओंश
ह्यार्थत्वविवर्तमानपरमज्योतीरुचोगोपतेरुद्गीथोभ्युदितःपुरोरुणतयायस्त्रयीमंडले भास्वद्गर्णपदक्रमेरितनमःस
म्प्रस्फाष्टैर्वियदिशास्पंदनमुन्नयन्निवनमस्तस्मैपरब्रह्मणे । नस्मैपरस्मैसर्वोत्कृष्टायविश्वपूरणादिकैर्वैश्वतपवाभा।
वर्षन्निव्रह्मविद्ब्रह्मादिसर्वब्रह्मक्रोडीकर्त्रेब्रह्मणेबृहतेव्यापकायहंदणयवविश्वकर्त्रेविदात्मनेनमः देहादिप्रमाहता
प्रशमनेननदेवाविशामीत्यर्थः यस्यब्रह्मणःसंवेधिऊर्ध्वमशेषविश्वाभेदात्मनयोत्कृष्टनयागीयते विमृश्यते इसद्गीथः
प्रथमोन्मेषात्मशब्दब्रह्मरूपःप्रणवोधनिःदेवतास्तुतिकर्मप्रधानसामर्ग्जुर्वेराख्यात्रयेवशाप्रपंचक्रोडीकृतसमस्तास्ना-
यवाक्यैकवाक्यतावाप्तामंडले अष्टैतत्सर्वोसोविद्यानोमंत्रशास्त्रविज्ञानानोसंदनमास्पदंप्रसवकारणंवकर्ममूतंवविद्य।
त् पराकाशमुन्नयन् उल्लासयन् नन्मयत्वमापादयन्निव परःप्रथमं ग्रुरुणतयातिदीप्तत्वेनोदितःस्वयप्रभिषितःवेद
न्मयस्याप्यस्यदीप्तस्योन्मेषावेशपरःसंतथास्फुरणउन्नयन्निवेतरकं एतच्छ्रयीमंडलेभास्वद्भिःप्रोद्गीथारुणिस्फारितैर्वर्णपद

२

क्रमैरक्षरवाचकतदानुपूर्वीभिरीरितेधत्ते नमोज्ञानेयेननाटक उद्धारपदार्थवाक्यार्थप्रतिपत्तिषु परमविदभेदविश्रांतिदमि
त्यर्थः केनवियदुन्नयन् सप्तयेस्वरःस्वयंराजमानाविश्वातेपिनोवर्णःपशंत्यादिप्रवर्तनप्राणितकलाःषड्जादिध्वनिविमर्शा
त्मपवसर्वज्ञशक्तिरित्यादशब्दात्मैर्यस्यब्रह्मणःकीदृशस्यगोपतेःपरादिक्रमोःमरीचिचक्रेश्वरस्यवानपदशब्दार्थत्वेननाना
लौकिकेनरशब्दनदर्शनत्सर्वेर्विविधैनयावर्तमानेस्तानेत्यादेनदैविद्याभासात्मयत्परंज्योतिःशाक्रंवीर्येनेनवरुकदीप्तिर्य
स्यवाच्यस्यापिसूर्यस्यज्ञानशक्तिःपराद्येयातपत्यादित्यविग्रहेत्यान्नायनीत्यापरब्रह्मप्रतिविंबकल्पस्यप्रणवव्याप्तिकोरुणः
पूर्वमुदितः त्रयीव्याप्तकंमंडलेइतरविद्याव्याप्तिकंस्पंदनंचकर्ममास्वद्गर्णैःपदक्रमैर्देदीप्यमानचरणविन्यासैरीरितनमस्का
येसप्तस्वरव्याप्तिकाग्रशब्दैर्वियदुल्लिपति अथचविविधवाच्यवाचकात्मजगद्गतेः विघ्नक्रेश्वरस्योद्गीथःशक्रंक्रोन्मेषोद्गी
दीप्तोब्रह्मविल्लरुद्रजाग्रत्स्वप्नसुप्तिब्रह्ममूलमायोदादित्रयीमंडले वियद्व्यापकंवेदनादिधर्मस्य परमात्मत्वबोधनेना
म्नायनिरुक्तोन्मनाशक्त्याविद्यास्पदने स्वैर्विविधैर्मंत्रैर्धनिभिरुन्नयन्निवप्रथममुदितःकिंकृत्वा भास्वतोवर्णनाम
कादिमात्राणंपदानोविंदादिविभक्तीनोक्रमेणपरिणतार्हतेनमःसमनोनेपशब्दलेयत्र । एवंसामान्यव्याप्यपर
मार्कमत्वादेदस्यमध्यनाडीव्याप्तोनाति ओमित्येनर्नदतिग्रुतंयःप्रतिप्राणिशब्दोवाणीयस्मान्यसतिपराशब्दनन्मात्र
गर्भा प्राणापानोवदतिवसमोयोमियोग्रासस्फोदेदस्यतेसपदिपरमादित्यमार्गप्रपद्ये २ तेपरमादित्यं परब्रह्मस्वरूपमे

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017

व देहस्थितंमध्यनाडीगतप्राणवह्निनिविष्टं आर्यंविश्ववित्रभिनिभृतं सर्वदिप्रपद्ये ग्रभिसंध्यवधानेनसमाविशामि केन
मित्याह यःओमितिशब्दःक्रोडीकृताशेषशब्दनात्मनादब्रह्मेमहाप्रणवःप्रतिप्राणिसर्वभूतेष नियतमक्लिन्नप्रवाहेणोतर्नदति वि.
परावागात्मस्वरूपंविमृशन्स्थितः यस्माच्छब्दनन्मात्रगर्भा ग्रास्रवितक्रमादिस्तोनशब्दसामान्यमात्राविभागज्योतिर्मे
यीपराहितीयावाणीपश्यंतीप्रसरतिउन्मिषति यश्चमिथोग्रासससंक्रोग्न्योन्यकवलनपरौसमोसमानभूमिकाद्वंद्वोप्रा
णापानोवहति उदानवह्न्यात्मनिजमहाज्योतिर्मयीकरोति २ एवंमहाव्याप्तासूत्मव्याप्तावानवह्निनेमध्यमास्थे
वविदर्केनलाप्रपंचव्याप्तापिस्फोति ॥ यस्यक्रमतःश्रवणरसनाघ्राणपाणेंद्रियवाणीपादपस्थास्तिरपिमनोबुद्ध्यहंकारस्व
र्तिः तिष्ठत्यनर्वहिरपिजगद्ग्रासयन्महादशात्मामानीएतेनसकलकरणधारमेकंप्रपद्ये १ स्मृतानोवेद्यैकरूपतयाशवप्रा
याणं क्रोडानोदेहप्राणदिपिंडानो ग्रयमनुप्राणकोमानोउःचिद्रानुस्तमेकमहिनीयमपिप्रपंचव्याप्तासकलानोप्रमा
तृणंसकलानिकरणानिच त्रयोदशकरणानिचतेषामाधारमनुप्राणकं ग्रविभिन्नमाश्रयंप्रपद्ये यस्यगाग्रहंकारोन
स्त्रीकृतत्रयोदशेन्द्रियमूर्तिः ग्रतश्चोनरहंकारात्मा वेदकग्राहकरूपोवहिश्चाध्यवसायादिव्यापारद्वाद्रिकरणद्वादशात्मा
ग्रास्यरूपंजगद्ग्रासयन् निष्टतीतिस्थूलदशार्थः रहस्यदशानगृहीतसर्वेन्द्रियमूर्तिरपियःस्पृहादिमरीचिवक्रचित्रसंचार
चानुर्याद्वादशात्मायकएवविदर्कोन्नर्वहिश्चजगत्कालानलादिवोमकलांतंविश्वंभासयन् नर्यायामात्मनिसावक्रमयत्व १
नभा

मापादयन् सर्वकरणव्यापारतयानिजोज्ज्वलनज्वलिनानिग्राह्यस्थिनस्वप्रकर्षेणप्रपद्ये निजशक्त्यानेसावात्म
वैन्स्थितोमीत्यर्थः २ प्रपंचव्याप्तावित्येन्द्रियाधारेस्थनेपिभगवन्निप्रकाशविमर्शपरमार्थेनहिमर्शप्रसरसरणिंवा।
णीस्तोति ॥ यासामिश्रावरुणसदनाद्ब्रह्मरंध्रोविघट्टिवर्णानब्रह्मप्रकटकरणैःप्राणसंगात्मसूत्रान् नोपश्यंतीप्रथम
मुदितोमध्यमोवृद्धिसंस्थोवाचंवक्त्रैकरणविशदोवैखरीवप्रपद्ये ५ ग्रविभागात्मपश्यंतीसर्वतःसंहृतक्रमास्वरूपस्यो
तिरेकोनःसूत्मावागनपायिनीत्यादिनालक्षितोप्रथममादृदितामुन्मिषितोनोस्वरूपज्योतीरूपंपश्यंत्याख्योतदनुतामे
वबुद्धिसंस्थोबुद्ध्यासंशयोकेवलंबुद्ध्युपादानात्क्रमरूपानुपातिनी प्राणवृत्तिमनिक्रम्यमध्यमावाक्प्रवर्तने इत्यादि ; ६
लक्षितोमध्येभवन्मध्यमोमर्त्यैनःकरणेवर्तमानोनदनवक्त्रेवदनेकरणेषुनिहामूलनिहामध्यादिषुविशदोनिर्मलो
स्थानेषुविहृतेवायोक्तनवर्णपरिग्रहा वैखरीवाक्सयोरुणंप्राणवृत्तिनिबंधनेत्यादिनालक्षितोविखरेशरीरेभवत्वा
नदाख्योवाचंप्रपद्येस्मि कोनामित्याह यासामिश्रावरुणसदनात् ग्रग्नीषोममयात्मनःपरावाक्यानान्मध्यमास्त्रोकारा
दोस्विघट्टिवर्णानब्रह्मरंध्रो ग्रसूत्रितक्रमतयाभेदाभेदाभ्यांभेदेनच विमृशंती केनोब्रह्मरंध्रो प्रकटैरंतर्मुखीभावेनाभिव्यक्ट
प्रकाशैकरूपमाप्रेःकरणैःसर्वेन्द्रियैःकीदृशान्वर्णान् प्राणसंगात्मसूत्रान् ऊष्मान् नत्रविज्ञोनिषिणंणीभूतसूत्मप्रा
णसंगात्मपश्यंत्योगुणीभूतविन्सूत्मप्राणसंगात्मध्यमायोस्थूलप्राणसंगादेखर्योवर्णजायंते नेचविघट्टिः तयथा ग्र३

ऋवर्णाश्चत्वारः ह्रस्वदीर्घप्लुतभेदाद्द्वादशलृकारस्यदीर्घोनास्तिइति ह्रस्वप्लुतभेदाद्द्विविधः संध्यक्षराणिह्रस्वानसंति दीर्घप्लुतभेदादष्टविधाः एवंस्वराहाविंशतिः कादयोमौनाःपंचविंशतिःस्पर्शाः अंतस्थाश्चत्वारः ऊष्माणश्चत्वारः क्रॅवेर्णकुंरितियमाश्चत्वारः अनुस्वारविसर्गजिह्वामूलीयोपध्मानीया अंग्रःक्रःद्यःइतिचत्वारः एषोक्ते स्वराहाविंशतिश्चैवस्पर्शानांपंचविंशतिः यादयःशादयश्चैषोवत्वारश्चयमाःस्मृताः अनुस्वारोविसर्गश्चक्रःद्यःइतिपराश्चयो नपनेगदितावर्णास्त्रिषष्टिरिहसूरिभिःइति मित्रःसूर्यःअंतरशेषदेहनाड्योषकारित्वादग्निः वरुणःक्लादाप्यायकारित्वात्सोमः वर्णानंतःप्रकटकरणेः प्राणसंगात्यसूतेइतिपाठान्नरेयापरावाक्शक्तिर्मित्रावरुणसदनाद्ब्रह्मरंध्री प्रमाणप्रमेयात्मकसूर्यचन्द्राग्नेयेणात्माकाशाद्ध्वंसरंध्री सर्वोनौर्णनिजेधामप्रमात्रूपेश्रयंती अस्मिंसेव अंतःप्रकटैरंतरेवस्फुटैरिन्द्रियैःकृत्वात्रिषष्टिर्वर्णानाणसंगाडेतोःप्रसूतेजनयतीत्यन्वयः इंद्रियाणांवृणायुपलब्धानमेयत्वाद्हृदिःस्फुटत्वाभावेनांतःप्रकटीभावः एतदभिप्रेयएवेऽच्चारप्रसूत्योःक्रमेणानुवाद्यविधेयभावः ४ एवंवाक्सारोनंभगवंतंस्तुत्वामथमथामसाफल्यमर्थय॥ ऊर्ध्वाधःस्थान्यतनुभुवनान्येतगसंत्रिविष्टानानानाडिप्रसवगहनासर्वभूतांतरस्था प्राणापानग्रसननिरतैःप्राप्यतेब्रह्मनाडीसानःशेतामवतपरमादित्यमूर्तिःप्रसन्ना ५ परमादित्यसवित्रोःब्रह्मनाडीवृणायासेतिदिव्यमूर्तिःसमुच्छिनाकृतिःनःअस्माकंप्रसन्ना प्रशस्तप्रशमितप्राणादिकात्मा अनएवशेतांविदानन्दघनतयास्फुरंतीअस्मत्कोटशीसायाऊर्ध्वमधश्चस्थितानिअनवृनिअन।

स्थानिअनाश्रितादिकालाग्नेयभुवनेशनानाभुवनानिदेहेवहिश्चांतरामध्येसत्रिविष्टाव्याप्यावस्थिता तथानानानाडीनांवतरादिरोमरंध्रांतानांसुषिराणांप्रसवेनस्फोरेणगहनासर्वैरेंद्रियाणा सर्वेषांस्थावरादिदेवयोनिभेदानांनानाभूतानांअंतरस्थादेहमध्येवर्तमानायतश्चोक्तप्रकाशगहना अतएवकैश्चिदेवप्राणापानयोःसर्वदाहप्रसवप्रवेशयोःग्रसननिरतैःभक्षणप्रगल्भैःप्राणेसमाविष्यते ५ किंच नन्वस्माकंअवहितपथानांशीतोल्लवणानांवानक्रन्दिवगमभिनाशनीयापराहुः वैकुंठीयानंदविग्रहेणाजनेमंडलस्थासानःशेतामवतपरमादित्यमूर्तिःप्रसन्ना ६ ब्रह्मणोब्रह्मविलावरणनिविष्टसंग्रहेणगर्भीकृतभूमूलमायोरुपपंचशक्तेरंतेननवावहितापिनसमंतनःक्रोडीकारीपंथाःप्रसरमार्गोयस्यासथानिशीनःसोमःअनुस्रोवह्निःइयंनहैतरादहैतानन्दस्यन्दित्वाच्चनेवेरुण अपिनसमरसीभूताग्नीषोमात्मा नथानक्रन्दिवंशविन्देयोगमोध्रमणे तेननोमितापमेयभावेनपाप्तानहनी नथाःनापनीयापरमक्लादपदानथागनोराहुःप्राक्कादनप्रथानःशून्यप्रमानायसाःसा किंच रवेश्चिन्नोर्मंडलेरश्मिपरिवेशेराजनेदीप्यते वाह्यार्कमूर्तिस्तद्ब्रह्माएवावहितास्वर्लोकांतमाज्ञावभासिका शिशिरग्रीष्मादावतिशीतोल्लवणाहर्निशंश्रमंतीसंतापिकाराहुभिभूतावेतिनयतिरेकधनिःवैकुंठस्यविस्तोर्मूर्तिरिवेत्युपमा सापिववलिवेचनावसरेब्रह्मोरुब्रह्मोरुतनिरुद्धमार्गानकेनवित् अतएवनातिशीतोल्लवणा प्रकाशक्लादाभक्तानामिसमर्थः नक्रन्दिवगमेनग्रहोराजपरिभ्रमणेननमितादेवादिभिर्नियतयापरिछित्तेरर्थः नापनीयमहापतापवती ग्रहगतराहुःग्रहकोनरविमे

इत्याचेतिश्रेषः एवमयमञ्जेयमाश्रेषोत्पत्तिरेकधनिनासंस्तुतः ९ अथप्रणवदेनबहिश्चार्कमूर्तिस्तोति ॥ यत्राङ्कैत्रिगुणवपुषि
ब्रह्मनाहिन्दुरूपेयोगीन्द्राणांयदपिपरमंभानिनिर्वाणमार्गः अयमाधारःप्रणवरनियन्मण्डलेचणरश्मेरंनःसूत्रंबहिरपिहृ
दन्मुक्तयेदंप्रपद्ये २ नत्वणरश्मेःविद्दीप्तोशोर्मंडलेमुक्तये समावेशान्मनीवन्मुक्तार्थंप्रपद्योस्मि कीदृशं येनाच्छिन्नविसृत्वं
ग्रोद्योन्मेषात्मयोगीन्द्रैरेवलभ्यं बहिरपिहृदन्मदापरिमाणं यत्रस्थहिस्थितिसंहारकारिरनःसन्ततोनिविष्टब्रह्मविस्तु
रुद्राभिधायकारोकारमकाराख्यहस्वदीर्घप्लुतवर्णत्रयात्मत्रिगुणवपुषि प्रणवेविषवेद्याविभागवेदनात्मावेन्दुरिति ते
ऽपलक्षितोन्मनान्नाप्रमेयपरिणटीरूपंयस्य नाटग्ब्रह्म हृदहृदंकवणाङ्केनेनः आरूढमत्युत्कृष्टनयाऽवस्थिनं यत्रपर
ममसामान्यं योगीन्द्राणांमिनयोग्यनिशायिपरतत्वैकभाजांनिर्वाणमार्गोजीवन्मुक्तयोभानिस्वप्रकाशनयास्फुरति त
यांःप्राङ्निर्णीतायाःआधाराश्रयः प्रकर्षेणनूयते उत्कृष्टनयाविस्पष्यते परंपारमेश्वरंस्वरूपंयेनेनिरूनाप्रणवरति
पतन्नामयन् वासोपिसूर्यमंडलेनवयोजनसाहस्रोविग्रहोर्कस्यमंडलंत्रिगुणमिति
सिनवर्तलाकारंब्रह्ममयंतदसामान्यंविंदमाऽहं नत्वयोगिनांनिर्वाणमार्गः नेषांहिसूर्यमंडलभेदनस्यश्रवणात् नथाव
स्थमाणटशासामर्थ्यज्ञर्मयधाममण्डलाकृतित्वात्रयाधारःप्रकर्षेणनयमानत्वात्प्रणवोहिशरीरत्वाच्चप्रणवः २ यस्मि
न्सोमःसुरपितृनरैरन्वहंपीयमानःक्षीणःक्षीणःप्रविशतियत्रोवर्धतेचापिभूयः यस्मिन्वेदामुनिसरत्नाकारवज्जान्तिवा

येनचप्रणवोशोरमितमसूनेमण्डलंप्रपद्ये ८ विज्ञानोर्मण्डलंमध्यधामनिविष्टं तत्परमानंदरूपं प्रमिते प्रनलंब्रह्मतेप्र
येसमाश्रये यत्रसूनेसोमःसर्वैमेयवर्गःसुरादिभिःसर्वैःप्रमातृभिःप्रतिदिनंकलाशासपुन्नापीयमानत्वात्क्षीणःक्षीणःसन् पु
नःपुनःप्रविशति हृदिश्रोत्यनंतरंनिमज्जति यतएवमण्डलाद्भूयोपिवर्धतेमिथ्यते मेघरूपश्चन्द्रःयस्मिंश्चवेदाःसर्वशास्त्रा
णिमधुनिमातिके सरत्नाण्डमधुकरीण्डाकारत्वायेभोनिपुरःस्फुरन्ति यथासरत्नामातिकेसंचित्यपरिहृत्यसोल्लासमा
सते तथासर्ववेदविकोकवाक्यतयापरामृश्यसूनमास्पृशभ्राजते वासोपिसोमःक्लमपतेषुपितृदेवनरग्रहकलापंचदश
कोमावस्यांसूर्यमण्डलंप्रविश्यवर्धते वेदश्चार्कसोतिर्न्नाम्नामसते ८ येन्दोमाशोष्टमुकवपुषापूरयित्वाक्रमेणक्रो
नाःसप्तप्रकटदृष्टिणयेनपादेनलोकाः कृत्वाधोनंविगलितबलिवाक्रियानाललीनंविश्वालोकःसजयतिरविःस.
त्यमेवोर्ध्वरश्मिः ४ योदियस्माद्भुणोत्कृष्टःसनस्माद्भूर्धमिष्यते इतिस्मित्या ऊर्ध्वाविश्वोत्कृष्टारश्मयःप्रभायस्यतएवस
र्वोविषमानानामशेषाणांभावःसत्तेमराप्रकाशात्मरूपं नदेवनत्परमार्थः ननश्चप्रकाशमाननया प्रकाशात्मन्येवविश्वस्प्रम
ञ्,ग्रत्वात्प्रकाशोविश्वालोकःसएवरविःविज्ञानर्नयति सर्वोत्कर्षेणवर्तते येनेन्दोमाशंग्रशोन्मेषदशं एषुकवपुषायोगिग
म्यसूक्ष्मशाक्तस्पन्दमनाप्रपयित्वानन्मिषतप्राणादिसंकोचवित्याधान्योक्तुलितांकृत्वा शिवादिसकलात्मान्ताःशक्तिमन्तः
प्रकीर्तिताःइतिश्रीस्पंदादिष्टनीत्या शिवमन्त्रमहेश्वरमंत्रेश्वरमन्त्रविद्यानाकलप्रलयाकलसकलाख्याःक्रमात्क्रमेप्रा

णीयनदिस्थानिजशक्तिसहिताःसप्तलोकाःपादोस्यविश्वाभूतानीतिस्थित्यापादेननिर्णीशमात्रेणआक्रांताःक्रोडीकृत्यस्व-
ज्योतिर्मयीकृताःकीदृशेनप्रकटाःस्वात्माभासाःऋणादिविश्वदूरणाद्वयःवस्तरादिशक्तयोयस्य यद्वंक्रूतो मुक्तास्यस
द्वयःशतादशेति निःसंख्यशक्तिरात्मेतिह्यस्यार्थः कथंक्रांताधीनं आत्मन्यनात्मप्रतीत्यात्माज्ञानेविगलितावलिरनात्म
न्यात्माभिधायिनीव्यक्तिर्यस्य तादृक् पातालतलीनंनिःशेषप्रशमिनंकृत्वा वासेनाप्यर्केणसप्तषाऽढेनेन्द्रादिशंसूत्मऋ
ग्वेणसूर्यभूरादिलोकाःपादेनमरीचिभिःधीनंधंसयित्वा क्रमेणक्रांताः प्रकटदरिणवनारायणेनविगलितावल्याख्य-
स्यदानवेन्द्रस्यव्यक्तिर्यत्तन् धीनंदानवक्रूलंपातालतलीनंकृत्वाभूरादिलोकाःचरणविन्यासक्रमेण आक्रांताःकिंकृत्वाए
थुकवपुषावालवामनशरीरेणइंद्रादिदिगाप्ररणंकृत्वासोपिविश्वालोकःसन्वयधानश्चेत्यत्र श्लेषालंकारःश्लेषोपमा
ध्वनिसंसृष्टिरियं ५ ध्यात्वाब्रह्मप्रथममननप्राणमूलेनदंनेदृष्ट्वाचोनःप्रणवमुखरंवाङ्मनीःसम्पगुक्ता यनदेदे
तदिनसवितुर्ब्रह्मणोऽकंवरेणेनदुर्गाख्योकिमपिपरमंधामगर्भंप्रपद्ये ॥ ब्रह्मणप्रजापतिनावेदेषुप्रणवमुखरंश्रोंकारो
द्वारश्चैं नदित्यादिगायत्र्याःसवितुःविष्णुप्रसूतिहेतोश्चिदादित्यस्य यत्तत्किमपीत्यसामान्यंभर्गइत्याख्यायत्तत्परमंसर्वोत्कृ
ष्टंधामपरंस्फुरनात्मशक्तेनोवास्यसूर्यसोमवह्न्यादिधामकोटीकारित्वात् धामगर्भंवरेण्यं अनुग्रहकारि उक्तेनत्रयेस
माविशामि किंकृत्वाब्रह्मणोऽकं किंकृत्वावप्रपद्ये प्रथममादौ अननुग्रशरीरं श्रीभर्गशिवादिहनीत्याप्रकारपरामर्शात्म ५

वीरेश्वराख्यंवब्रह्महृदहृदंकंच परंशक्तेधामप्राणमूले प्रणाणयस्फुरनाधास्थित्वा विचिंत्यानेनरूपेनदेनमितिनादाख्यंप
रविमर्शात्मानंरिस्फुरशक्तिरूपप्राणिनकल्पनयास्थिनंदृष्ट्वास्वात्मनयासाक्षात्कृत्य तन्नादविमर्शानुप्रवेशावष्टंभवलोन्मि-
षत्प्रणवोद्गारपूर्वं नमाभूःस्वाहाभुवःस्वाहा स्वःस्वाहा भूर्भुवःस्वःस्वाहेतिचमंत्ररूपासमग्रमेयमानप्रमातृणांससंस्कारा
णांपरब्रह्ममयत्वामर्शिनीःव्याहृतीश्चतस्रःसम्पगिति ग्रंथरामर्शावष्टंभाधेयित्वेन उक्ता उद्धार्य ग्रथचसर्वव्यवहारोने
करूपाःकथाजगद्रूपशिवसूत्रादिष्वोक्ता तद्भेदामर्शप्रधानतयापरशक्तिरसज्ञाविनाऽसंभावशाक्तधर्मैकाग्र्यवशासा
दितशोभवधामावेष्टंभवलेनव्युत्थानदशामपितद्भेदरसशेदितोविधायेत्यर्थः धामगर्भमित्यत्रधामशब्दस्तेजोदिरुक्त
स्तथाप्रणवमुखरमिति ९ त्वोस्तोष्यामिस्तनिभिरितिमेयस्तद्भेदग्रहोयंमेवाविद्यातदपिसतरांतद्व्युदासायशुक्रः स्तोमे
वारंविविधमुदितंस्तुतस्तूत्तमंपरंवाविद्योपायःपरइतिसुधैर्गीयतेत्वत्स्वविद्या ॥ हेभगवन् त्वोस्तनिभिःस्तोष्यामि स्तोत्र
स्तत्स्तनिकल्पनात्मायोमेभेदग्रहः एषैवविरहयाप्रथनात्माविद्यातयापितस्याग्रविद्यायाःसुतरामनिशयेनविनाशाय
निःशेषोन्मूलनाय शुक्रोनित्यसंवरः त्वोस्तोष्येव देहादिप्रमातृतानिमज्जनेनसर्वोत्कृष्टत यासतनंपरामृशामि नतत्त
णमप्युदासीनःआसे त्वामेवविदंकेस्तोमि नतुपरिमितोकोचभेदवतो कीदृशोत्वोस्तूत्वंवाद्यप्राणंकंरूपंसूत्ममध्यनाडी
गतंप्राणब्रह्मरूपं परंवानवच्छिन्नं विश्वात्मविदानंदघनं नदिति प्राक्तनवाक्यावर्णितमेकमेवनित्योदितंव वाशब्द

श्रार्थे युक्तंचैतत् यतोऽधेस्तत्वेतेः अविद्यैवविद्योपायः परस्युक्तः स्तोतस्तुत्यादिविभागकल्पनात्माविद्यया समस्तावद्यादीजदेहादिप्रमातृत्वाभिमानप्रशमनेनचिदानन्दघनपरमार्कोत्कर्षपरामर्शात्मास्तुतिः परमसमावेशप्रदेत्यर्थः ।१ स्तोम्यवेत्युक्तिप्रपंचयति योनार्थेनोप्यनन्तगुणेगुणेरणीयान्महीयानित्यनाकारः सगुणइतिवाकल्पनाकल्पितोगः नानाभूतप्रकृतिविकृतीन्दर्शयन्भानियोवानस्मैनस्मैभवतुपरमादित्यनिर्यनमस्ते २ देपरमादित्य विदर्क नस्मैनस्मै इति परस्तुत्यस्तुत्यरूपायविश्वात्मनेनभ्यंनिर्यनमः सर्वकालेदेहादिप्रहृनयापरामृशंस्त्वामेवसमाविशामीत्यर्थः कीदृशायनस्मै योनार्थेनोदेशकालाद्यनवच्छिन्नः अननुआकारानिर्यच्छिनः अनश्चसार्वज्ञादिगुणास्पृष्टः अणोरप्यनस्तूत्स्मरूपनयायोगिदृश्यात्परमाणोरप्यणीयान् अतिसूक्ष्मः नकस्यापिवेद्यः अपिनस्वप्रकाशविदेकरूपः ननुदेशनः संकुचितः परमाणोःसूक्ष्मत्ववेद्यत्वादृश्यत्वाच्च महीयान्व्यापकः अनश्चविश्वक्रोडीकारित्वात् विश्वाकारःसार्वज्ञादिगुणयोगात्सगुणः इत्येवंप्रकारयाकल्पनयाकल्पितानिदृश्यकदृश्यशलिखितानि रूपाणि नस्मैउर्मस्मैअवयवभागायस्मैनाटकवेत्यनयोक्त्या वच्छिन्नवस्तुविषयशब्दविकल्पासंस्पृष्टंपरमेकंस्वरूपंअनवच्छिन्नमितिधनयति नानाभूतानिविचित्राःस्थावरादिब्रह्मोडोनाःप्राणिनस्तेषांप्रकृतीःमायाप्रकृतिश्चक्रशोणितादिकारणानि विकृतीः कलाउडिदेहादिकान् दर्शयन्यआभानि संकुचितसर्वाभासोल्लासकनयावायःस्फुरतीत्यर्थः २ नन्वाख्याने। ९

त्वयिमुनिननानेतिनेतिब्रुवंतःश्रोनाःसम्यक्रमितिनचनैरीदृशोवेतिवोक्तः तस्मान्नमस्तेवोमात्रमेवास्तिवक्ति प्रायोयस्मात्प्रसरतिनरोभारतीज्ञानगर्भा ३ यस्मान्नतोभारतीपद्यपंत्यादिवाक् ज्ञानगर्भास्त्वावभासस्वित्यधानाप्रसरति नस्मैनमस्तेवोमात्रमेव नन्वतिरिक्तंस्तुतिवाक्यादिवच्छिन्नस्यसर्ववाक्यप्रसरहेतोःअनवच्छिन्नस्यविभिन्नैः स्तुतिवाभिःस्तोतुमशक्यत्वात् नमःशब्देनतद्देहादिप्रहृतोनरीयकस्वित्यकर्षपरामर्शनस्यकर्तुंशक्यत्वात् युक्तं चैतत् यस्मान्मनयोपित्वयित्वदिषयेतन्वाख्याने ग्रणतं नमस्तान्नदृस्वदीर्घनेत्यादिब्रुवंतःश्रोनाःक्रिष्टाःनचनैस्तमिति वंविधोसीति एतादृशोवाग्यतस्तोवेति सम्यक्तोवागगोचरत्वादेवेत्यर्थः ४ सर्वोगीणःसकलवपुषामंतरेयोंतरात्मा तिष्टन्काष्टेदहनइवनोदृश्यसेपुक्रिभूतैः यश्चप्राणारणिषुनियतैर्मथ्यमानास्वसद्दृश्यंज्योतिर्भवसिपरमादित्यत स्मैनमस्ते ५ देपरमादित्यविदर्क नस्मैनिर्विशेषायनेतद्भेनमः यस्तंस्थावरादिदेवयोन्यंतानोरुद्रस्तेब्रह्मानोवसर्वेषांस र्वोगेषुभवःव्यापकःसकलवपुषामंतरेमितग्राहकात्मनिस्वरूपेयोंतरात्मापरमानन्दत्वादात्मावैवांतरात्माचेति श्रीस्वछंदा दिष्टपूर्यष्टकप्रमाता तिष्टन्नवस्थास्वरपि युक्तायोगेनभूतैरपिनदृश्यसेयथाकाशोग्निस्तिष्टन्नपि युक्तिभूतैररणिमथना नभिज्ञैःनदृश्यते नन्काष्टकवल्लीकारिज्वलद्रूपनयानोपलभ्यते यश्चत्वेप्राणारणिषुसर्ववाङ्मोगोदयविश्रांतिपदेषु स द्भियोगिभिःनियतैरभियुक्तैःमथ्यमानास्त ॥ ऊर्ध्वशक्तिनिपातान्त्र ग्रधःशक्तिविकुंचनात् रुद्रशक्तिसमावेशयोर्जनातिसंपरिवर

स्नाम्नायादिष्टब्रह्मानवरतान्वेषणतः प्रशमितमरुद्व्याप्तिकासदृशंज्योतिः भवसिस्वप्रकाशचिद्रूपः स्फुरसि अत्रपर्यायेणप्राण
णनोऊर्ध्वंधारणेङ्गेयोयोगिप्रयत्नोमन्थनकाष्ठं ५४ स्तोत्रास्तुत्यः स्तुतिरितिभवान्कर्तृकर्मक्रियात्माक्रीडत्येकस्तवनुति
विधावस्तवंस्तुत्योहं यद्वावक्ष्मिप्रणयसुभगंगीयतेनस्तवस्तव्यंस्तोत्यक्रियमिवजगतांविधत्तेनन्मुषास्यात् ५५ हेगो
पतेविन्मरीचिवक्रेपवरभवानेकोद्वितीयःस्तोत्रादिरूपनयाक्रीडति स्वस्तवंस्तवनरूपनयास्फुरति यद्वक्रमेयेवभेरवानुकरण।
स्तोत्रे स्तोतास्तुत्यःस्तुतिरिति यदपिविभिन्नेनकिंविदस्तीह मृशमियथायद्रूपंविरूपनयाभवस्येतदिति यतोहमितिभवत्क·
ल्पितमेवतोहमितिसंकोचप्रथानोमायाप्रमातात्वस्तोत्रकरणेःस्वंस्तवस्तोमेवविदात्मानंस्तोमि नत्वहंनामान्यःकश्चिदित्यर्थः
यच्चकिंवित्वदात्मेवाहंप्रणयसुभगंप्रार्थनासुन्दरंवक्षितत्संवेनस्यंस्तवत्परमार्थमेव यतस्ततःविदात्मनोव्यतिरिक्तंजगतोकिमि
वविद्यतेनकिंविदस्ति यदिवातथापिकिंवित्संकल्प्यतेनन्मृषास्यात् नैवभवेत् चिदात्मनोविनाकस्यविदपिचेतनाचेतितस्य·
संकल्पविकल्पविषयत्वस्याप्ययोगेन गगनकुसुमनोपिनिरूपत्वात् इत्थंपुकितस्तवंभेदसोरेवस्तुतिः ५५ प्रतीतिकक्रमे
णनयद्यपिभेदस्तथापीत्थंतमाराध्योस्माकमित्याह ॥ ज्ञानेनोतःकरणरहितेविद्येनस्मदियानेत्वंवात्मेनसकलकरणोगोव
रत्वादविंत्यः ध्यानातीतस्तमितिनविनाभक्तियोगेनलभ्यस्तस्माद्भक्तिंशरणमसृतप्राप्तयेहंप्रपन्नः ५६ येन्द्रियज्ञानवतोमा
यामात्रेणमस्माकंइंद्रियागोचरोभवानचिंत्यत्वात् ध्यानविषयोनभवति इतिदेहादिमितप्रमातृतामज्ञनोन्मज्ञन्निदर्कभ

ज्ञनात्मकभक्तियोगसंपादनीयत्वात् भगवतोभक्तिमेव शाक्तस्फारवेशमयामृतप्राप्तये अस्मिन्ग्राह्मिनः उक्तंचविज्ञानभैरवे
भक्त्याद्वैकादिरूपस्याद्दशीजायतेदृशा साशक्तिःशांकरीनित्यंभावयेत्तांततःशिवइति ५९ हार्दंहंतिप्रथमसुदितायात
त मःसंश्लिष्टानोमन्तोद्वैकात्मदनुचरजःकर्मयोगक्रमेण स्वप्नस्तावप्रथयतिनरोसत्वमेवप्रपन्नानिर्वाणायव्रजतिश
मिनोनेर्कभक्तिस्त्वयीव ६० हेशर्क तवभक्तिःप्रपन्नासमाश्लिष्टासतीशमिनोशोनरागादिकलंकानोनिर्वाणायमोदायव्रजति
जीवन्मुक्तिवन्मोक्षायेवटते त्रयीयथासापिद्वैकाप्यकर्मपरिहृत्यानुष्ठीयमानात्रय्यंतविदामपवर्गहेतुः तथाचैषाप्रथ
मसुदितासमुल्लसितमात्रा हार्दप्रकाशानन्दात्मद्वयं नमस्तभेदाख्यानिरूपमाणवंमलंसंश्लिष्टानोभक्तिभाजोहंतिना
शयति तदनुसत्वस्यप्रकाशस्योद्वैकात्मकर्षात् कर्मयोगक्रमेण स्वात्मदेवतावेशोत्तिफलशरीरकर्मानुष्ठानेनकार्ममल
रूपंरजोहंति तथास्तद्भक्त्यापरिशीलनेनस्वीकृता सतोभावःसत्वंप्रकाशैकघनत्वमेवप्रकाशमानेनसर्वंप्रथयतिन
रो नतपश्चन्मायीयमलात्मभिन्नवेद्यप्रथाहृत् अथापित्रयंतविदोनिष्टानोसत्वंप्रथयति ६० नामासाद्यश्रियमिवग्र
हेकामयेनंप्रकाशेनेभानिंधृतिमिववनेयोजनेब्रह्मनाडिं नावंवासिन्विषमविषयग्राहसंसारसिन्धोगळेयंतेपरमम
मृतंयत्रशीतंनवोल्लं ६८ नोभक्तिमाश्रित्यचिदर्कस्यतेसंवेद्यिपरममृतंपरंशाक्तोयमगळेयंसमाविशेयंयत्रशीतंशिरग्रीष्म
वाद्यार्कधामवेत्तदपाणात् शीतंउल्लंवनभवति ग्रपित मोहदाहप्रकाशाज्झादहृदग्रीवोमात्मकीदृशीतांग्रहमूत्रेवेश्मनि

श्रियमिवसंपूर्णभोगप्रदत्वात् प्रवासेरिक्तवंधुदेशेकामधेनुमिवचिंतितमात्राभीष्टफलप्रदत्वात् ध्यानेगाढतमसिभातिमि
वपूर्णप्रणाहेतुत्वात् क्वेगहनपर्वतादौदृष्टिमिवविघ्नोत्तिहेतुत्वात् योजनेपरशिवात्मैक्यावेशेब्रह्मनाडिंसुषुम्णांपरमोपाय
त्वात् विषमविषयाप्तवशाद्भीषणाज्जलचरायत्नाद्दृशेसंसारसमुद्देनावमिवोत्तारकत्वात् १८ अग्नीषोमावविच्छिन्नजगतःका
रणंनोमद्गुरवेःसर्गादानेसृजसिभगवन्न्यासदृष्टिक्रमेण नावेवंनविंशवतिसमोजुहुतामात्मवह्नौहावयत्स्वेनयसिशुगप·
न्मुक्तयेभक्तिभाजो १९ हेभगवन् यविच्छक्त्यात्मनीलसत्सर्वदिग्रीत्यरूपस्योत्तरस्यवग्राहकरूपस्यदेहादेर्नगतोयावग्नीषोमो
सर्वत्राहीप्राणोपानव्यप्रकाशनावस्थानहेतुत्वात्कारणंनोपस्मिन्मूलाप्रविविक्तात्मसर्गादानसमये वस्त्वाभासनविमर्शात्म
स्फुरणादोत्तरिमिनेव ह्रासवृद्धिक्रमेणद्वादशषोडशकलाकलनपर्यायतोमद्गुरवेःसृष्टादिदेवात्मनिनमरीचिभिःसृजसि सु
हृन्मुहुर्निर्मिमीषे नावेवचभक्तिभाजामेनर्विश्वति समग्रक्रियात्मसमानरूपयानेऊर्ध्वकेसमो सोमसूर्यकलात्योन्यसंज्ञयो ५८
र्मिश्रितोसंतो ग्रात्मवक्त्रो उद्यनवक्त्रोन्मुहुतोमुक्तये शिवात्मभेदप्रथाहरणेवादिमत्रयस्फुरितशिवाहुतप्राप्तयेहाव
पिशुगपदक्रमं मद्गुरवेरवास्तेनयसि विद्यात्मकयानवाग्निमाविश्यज्ञानक्रियात्मपराग्नीषोमरूपस्वात्ममयोसंपादयसि १९
स्थूलत्वेनेयद्भूतिगहनंनेवलक्ष्यसनेनेसूक्ष्मत्वेनातदपिसदसद्भावादविंद्यं ध्यायामीत्येकयमविदितंनामनाद्यन्तमं ८
नस्तस्मादर्कप्रणयिनिमयिस्वात्मनेवप्रसीद २० हेगुरवेतेनवस्थूलत्वेविश्वव्यापकत्वेयद्भूतागहनत्वात्नेवलक्ष्यतेशक्यं य

स्मादनंतं दिक्कालाकारैरनवच्छिन्नं सूक्ष्मत्वमपिवाणोरणीयानित्येतद्व्याख्यानावसरव्याकृतयुक्तापरप्रमाज्ञात्मयत्तदपिसद
द्भावात् भावाभावरूपत्वेनाप्रतीतेरविंद्यं तदित्यमनाद्यन्तत्वादविदितंलोकयमंतःस्थंतेविघ्नयामिनकर्थंचित् तस्मात्मयि
प्रणयिनित्यार्थनावहितेस्वयमेवप्रसीदप्रशमितदेहादिप्रमात्रभिमानकालुष्यःप्रस्फुर २० यत्तद्देयंकिमपिपरमंशब्दतत्त्व
मेनत्सद्यक्तिंनिगमिशशनैर्लीतिमात्राःकलाःवे अव्यक्तेनप्रणववपुषाविन्दुनादादितंसंक्लृप्तब्रह्मोच्चरतिकरण
वंजितंवाचकंते २१ यत्किमप्यसामान्यंवेनतदेनरिप्तेनर्मुखानवच्छिन्नप्रकाशात्मनिपदे शब्दतत्वमिति स्फारंशब्दात्मकंसर्वश
ब्दोहंसःप्रकीर्तितः इतिश्रीस्वच्छंदादिष्टानाहतभट्टारकरूपंपरमभिनिर्सर्वोत्कृष्टंयदुक्तंश्रीकालोत्तरे नादाख्येयत्परंबीजमिति
वेद्यमिति सुप्रकटसुस्फुरनात्मकत्वादनपह्नवनीयं ननविदिक्रियाकर्मात्मकं यद्वक्ष्यतेस्वच्छन्दे यस्यरूपंशरीरंवानास्तिवर्णःक्रि
यानथा सकथंगृह्यतेसूक्ष्मोयद्यशब्दोनित्यमव्ययइति श्रीमृगेशिवाद्यागमेपि नैवस्वरेणनस्पृष्टोनचैवायंकलात्मकः केवलःप
रमानंदबोधोनित्योदितोरविः नास्तमेतिनचोदेतिनशीतोनविकारवान् सर्वभूतांतरस्थोभानुर्भगइतिस्मरतइति तदेतत्परब्रह्मा
त्मशक्तिमद्रूपंसद्यक्तिंनिगमिष्यतीति ओंतत्सदितिनिर्देशोब्रह्मणस्त्रिविधःस्मृतइतिस्मृता शक्त्यात्मब्रह्मप्रकाशरूपतोनि
र्दत्त वेसघुमणाधाम्नि अकारोकारमकारादिमात्ररूपाःकलाःविमर्शशक्तीःशनैःशनैःक्रमेणलानिगृह्णाति इत्थंशक्तिम
द्विदर्कावभासितशब्दब्रह्मभिन्नोप्रणववपुर्योंकारात्मना अव्यक्तेनरूपेणीवाक्यधानेनरूपेण नतव्यक्तेनमध्यमादिवाक्

भूमिकास्पृशा प्रणवःसर्ववेदस्थितिस्थित्या क्रोडीकृताशेषवाच्यवाचकस्फारं शब्दब्रह्मोच्चरति स्वयंप्रवर्तते नतूच्चार्यते कीदृग्विन्द
नादाभ्यांसमस्तवेद्याभेदिवेदनसमस्तवाचकाभेदिपरामर्शरूपाभ्यामुदितंसर्वोत्कृष्टगगनारूढंसत्कर्षंसमुच्चरति अत्रागमिकीयु
क्तिंस्मारयति करणेनदिव्यकरणवत्येन नतुनिष्क्रामत्सूक्ष्ममध्यादिनाव्यंजितंप्रकटीकृतं यद्वर्णौत्रीस्वर्क्षदे दिव्येनकरणेकृत्वात
त्वसोच्चारणेऊर्वित्यादि यद्वैनच्छब्दवत्सतत्वशक्तिस्वरूपामर्शनमुखेनैवतेवाचकंतत्स्वरूपामर्शकं २१ शान्तःसंध्याकरणकि
रणभागऊर्ध्वयेरानसंयन्मध्येचापिज्वलदिवयनःभक्तभाःसात्मिकंवा सार्यसामास्तमितकिरणंयत्तमोलासिरूपंसाङ्गःस
र्गस्थितिलयविधावाकृतिस्तेत्रयीव २२ हेभगवंश्चिदर्कं ग्रहःसार्वजनीनस्वप्राणादिनस्सर्गस्थितिलयविधौ तेसेवेयिनीसाकृ
तिःक्रोडीकृताशेषस्वरूपादिस्तर्यावाशक्तिर्विजृंभनरूपार्थः कासाद्यात् प्रान्तःहृदन्मेषात्मनिप्रभानेगुणीभूतप्राणापानहृ
त्रिःशिवशक्तिसंचरद्रात्मायासंध्या तत्रयेग्रहणकिरणग्रन्थिमिषतेवैविग्राहीप्राःशरीरादयश्चत्वारादिप्रकाशास्तान्भजते य
दनपवराजसंविषराजानंविषप्रसरासूत्रणेवऋरऊर्ध्वं यद्वपरधामामर्शनात्मास्तनिरूढ्य मध्येमध्यधामस्थियनःचिद्देवताऽ
ज्ञात्मक्रियाशक्तिप्रधानं हेनेत्यनस्रोघादिवज्वलत् स्फारात्मसोमव्याप्त्युन्मज्जनाच्छुक्लभाःअमलमात्मभाःस्वरूपंसात्मिकं
वसतोभावःसत्वंप्रकाशमानत्वं नसेदंसंपादकंस्वप्रकाशावेशेनविश्वप्रकाशकमित्यर्थःसायमर्धनक्तपर्यस्तमितकिरणंगलि
नप्राणादिसंस्कारत्वात्प्रशान्तासिनोज्ज्वलितमरीचिनिचयमनश्चनिःसंस्कारहेनाहेनकवलनात्तदेवत्वेव तमोवस्तुविश्रा

न्त्रैकरसत्वात्साम एतत्त्रिविधंस्थूलसूक्ष्मपरस्वरूपंयत्साम्निरूपणसि सानवाकृतिस्त्रयीव ऋग्यनःसामानीव तथादि
प्रातर्सवितृदेवत्यानाऋग्वेदव्याप्तिः मध्येकर्मानुष्ठानात्मायनंवैदोदयः सायंविश्वेतिहेतुगीतिप्रधानासामवेदश
यानानेतिप्रतिदिनंस्थितिः २२ येपानात्तोदधिमुनिनगहीतश्लोकापिवीजच्छन्दोभूतस्वरूपवनदत्तप्रसन्नंपपन्नाः येवैका
यंनिरवयववाग्भावमात्रायिरूढंनेत्यामेवस्वरूपकलावर्जितंयोत्मनस्थं २३ अतत्तादीनिसप्रपानात्तानि तीरायाःसप्त
उदधयःऋचायाःसप्तसनयःमहेन्द्रायाःसप्तपर्वताः जंबादीनिसप्तद्वीपानि भूरायाःसप्तलोकाःमोक्षोप्रदश्चविषादःक्रो
धएव भयंवदर्षणंचैवदेहेसप्तायवःस्मृताःसुकाःमोदायाःसप्तआधयः यवादीनिसप्तबीजानि गायत्रादीनिसप्तछं
दांसि भूताःप्राप्ताःएतदामर्शीत्वात् ईदृग्विश्वप्रपंचरूपायेषड्वायाःसप्तस्वरास्तेसुवेषुयेषांनेतन्मुखात्तानेवार्थान्वदं
नोधनेनःसप्तसप्तयोमनोबुद्धीन्द्रियात्मानोघवायस्पनाःशांत्योपपन्नाःयेवनिरवयववाक्रूपश्चेनी नस्याभावःसना
तन्मात्रायिरूढंमध्यधामोन्मिषत्पश्यंत्यामर्शपरिमर्शिने अतश्च एकाक्षुब्धत्वोबुद्धायेपपन्नाःभयेपि नेत्यामेवानर्घविद
र्कंपरंब्रह्मयोनिं त्वदेकतामाप्नुवंति कीदृशंस्वरेषड्जादिभिःगुणैःसत्वादिभिःकलाभिरकारादिभिःवर्णैनेनिरूपायिप्र
काशानन्दचनेसाक्षोपासनानस्पाग्निहेतुरितिविरोधाभासः २५ दिव्यंज्योतिःसलिलपवनैःस्रष्टुमाविश्लोकीमेकीभूतं
पुनरपिचतत्सारमादायगोभिः ग्रसनलीनोविशसिवसधीनङ्गनःसूयसेत्रंनत्वप्राणात्मभिनिगनोप्राणभृत्सूर्यआत्मा ५

देभगवन् तेजोतिःसलिलपवनैःचित्प्रकाशकरंप्रविशाक्काक्रामतप्राणमरुद्भिस्तालोकोजागरस्वप्नसुप्तत्रयीप्रपयि
त्वा तस्मोमेवत्रिलोकीं एकीभूतेसामरस्येप्राप्तेदिवंसारंतर्यानन्दचनेगोभिरश्नतेरमरीविभिःपुनरिति पुनःपुनरादायव
मन्कृत्य ग्रेनमिति ग्रेनमंवेपदेत्तीनोवसधंप्रगोभूमिंविशासि नन्मयतयास्फुरसि नद्भतश्चग्रेग्रहनविषयंवेद्यजातंस्व
यसे ग्राश्पानीभूय नद्भूतयास्फुरसि नद्वालंशाणपानावस्थितिहेतुस्त्वमेवनतत्प्रकाश्चिदिति ग्रनयाश्लोकासूर्यःश
णभ्रदात्मावकथ्यसे यदाहश्रुतिः ग्रहमन्नमहमन्नादोहमन्नादश्चेति वाद्योपिसूर्योभूवःस्वस्त्रयीज्योतिःसलिलपव
नैःनत्रतत्रसमयेग्रहर्यसमरसीभूतेदिवंत्रिलोकोंरसइवैसारंरश्मिभिःग्रीष्मादावादर्य पुनरपिभूमिमंतस्तापनयन्नालीनः
सन्विशति नद्भतश्चान्नमोषध्यात्वंप्राणावस्थितिहेतुंजनयति ततःसएवान्नोन्नमन्नादश्च २४ ग्रग्नीषोमौप्रकृतिपुरुषोवि
न्दुनादौचनित्यौप्राणापानावपिदिनानिशेयेवसन्त्यन्हतेहे धर्माधर्मौसदसद्भयंयोनरावेशएयोगीवर्तेनात्मन्युपरतमनि
र्गुणत्वाविशेत्सः २५ योयोगीनित्यौसननवाहिनौप्राणापानावेव कवलनाप्यायनहेतुत्वात् ग्रग्नीषोमौ ज्ञानक्रियाशक्ति
प्रधान्यात्प्रकृतिपुरुषौ वेदनविमर्शात्मत्वाद्विन्दुनादौप्रसरविश्रांतिपदत्वाद्दिननिशे विकाससंकोचनिमित्तत्वात्सत्याहते
ऊर्ध्वयोगनिकारणत्वाद्धर्माधर्मौ वाद्यानौसनातनत्वोपकल्पात्सदसद्भयं ग्रेनरुदानधास्ति ग्रावेशएविलाप्यात्मनिचिद्वा
स्त्रिवर्तेनावतिष्ठेत सत्वोनिर्गुणंसत्वादिगुणतीतंपरमादित्यंविशत्येव २५ गर्भाधानप्रसवविधयेसप्रयोरिन्दुभासासापत्न्यो

नाभिमुखमिवलेकांतयोर्मध्यसंस्थः ग्रावाएष्योर्वदनकमलेगोमुखेर्वोधयित्वापर्यायेणापिवसिभगवन्ब्रह्मास्वादलोलः २६
देभगवन् चिन्नाथाग्रावाएष्योसर्वदादशांतात्मांतरितदेदभूम्योःकांतयोःनिजचित्तानेनैवरमणीयतांप्रापितयोर्वदनकमलेश
क्तिनत्तिनेगोमुखैःग्रनन्तरैमरीचिभिर्वोधयित्वाविकास्यग्रसामान्यशाक्तानन्दास्वादनलम्पटःसन् पर्यायेणविचित्रोन्मेषनिमेषक्रमैः
आपिवसिचमत्कुरुषेकीदृशेोमध्यसंस्थः ग्रग्नीषोमथामाधिरूढःकिमर्थंगर्भेस्तोनर्यदानेप्रदेपोर्थादिश्वस्यप्रसवस्तदोविलेपनभा
सनेनद्दियानार्थंकीदृशेपर्यावाएथिवोःखेभूत्यप्रमातरिस्तप्रयोः कलोद्दलितमनन्नवितत्वंकर्तृतामयं ग्रविद्रूपस्यभूत्यादेर्मिते
गुणनयास्थितमितिनीत्वा भूत्यप्रधानताश्रयेण निमन्नितपरमार्थिकस्वरूपयोरभिमुखंवस्थितयोःकथंसप्रयोःसापत्न्येनपर
स्परप्रतियोगितयेवाभिमुखंकृत्वा उभयानुकूलत्वादाभिमुख्यमाश्रित्येत्यर्थः वाद्योप्यर्कोयावाएथिवोःरात्रेरिन्दुभासासप्रयोः
मीलितस्वरूपयोः ग्रभिमुखावस्थितयोर्मध्येगोभिःवदननालिनेविकास्य नदीयविचित्ररसास्वादलोलग्रापिवति भोमान्नरि
क्षान्नसान् गर्भाधानायग्रीष्मादौकर्षणादिनिजरश्मिनानिवेशनाय प्रावृडादौवप्रसवायवर्षणादिमरीचिविसर्गतोनानोष
धिप्रपये ग्रथवसापत्न्येनाभिमुखयोःसप्रयोरिन्दुभासोपलक्षितयोःकर्षराक्रुरितयोःकांतयोर्मध्यसंस्थःनायकोवेदग्याद्योमु
खेर्वक्त्रपद्मेपर्यायेणयुगपद्दोधयित्वालोचनपरिचुंबनपरःसरसन्निवेशाय वक्त्रासवामृतलंपटोगर्भस्याधानप्रसवनिमित्त
मापिवति रतये त्यर्थपरिचुंबतीतिश्लेषालंकारःश्लेषध्वनिसंसृष्टश्च २९ सोमंपूर्णामृतमिववरुणेनजसासायित्वाकृत्वातेनान

लमुखजगन्नर्पणंवैश्वदेवं ग्रमावस्यंविद्यसमिवखेनकलाशेषमन्नस्थोऽनंगदहनविरिवस्वात्मयागंकरोषि २७ देविदर्के
ब्रह्मरन्ध्रविस्फिनशाक्तब्रह्मोपलक्षितस्थाणुस्थ ग्रनंगविनियोगमूलमायाशक्तेरुचनष्टयस्यमध्येगृहेस्वात्मयागंकरोषि किंकृत्वा
सोमंसूर्यादिपंचदशकात्ममेयं तेजसानिजमरीचिविस्फारणेनपूर्णमृतंचरुमिवसाधयित्वा एकैकत्रचनत्वेपिषड्विंशतत्वरूपने
तिकृत्वा विश्वात्मनिजशाक्तामृतास्वमयंस्वसन्निविष्टंविधाय ग्रनलउदानवह्निःमुखेप्रापणायोयस्य ब्रह्मायनाग्निर्तानका
रणापिष्टनयणाग्निवतत्तोनाधविस्फारमयस्यजगन्नस्यनर्पणं यत्तदेवंवैश्वदेवंयागं तेनसोमेनचरुणाविधाय तस्यसो
मस्यकलाशेषंजगन्नर्पणेपयुक्तकलापंचदशावशिष्टमूर्धनटपर्यालामावस्यासंवंधि ग्रमाख्यकलारूपंविद्यसमिवकव
लिनाशेषसंस्कारकल्पमिवाग्नन् ग्रमृतंचन्द्ररूपेणहिरण्यषोडशधापुनः पिवंतिचस्वराःसर्वेदशपंचपराःकलाः ग्रमाशेष
ग्रहोनस्यामावस्याविश्वनर्पणेनिःशेषकालिकाक्रमादिष्टनीत्या विश्वदेवतापरमार्थेस्वात्मनिचमत्कुर्वन् कीदृक्ंगरूप।
निरिव सोपिहिपूर्णेमृतकल्पे ग्रमावस्यंचरुंपसाध्यतेनाग्निप्रमुखसर्वजगन्नर्पणंवैश्वदेवंचकृत्वा नक्षेषमन्नस्वात्मदेव
नायागंकरोति वाह्योपिसूर्यःस्वरश्मिनापप्रद्राविनसोमकलापंचदशकेन देवर्षिनरात्मजगन्नर्पणंविधाय ग्रमाख्यकलाच
मत्कारणात्मस्वात्मयागंब्रह्मोडुस्थानर्विधत्ते २७ कृत्वानक्षत्रिनमिवजगद्वीजमाद्यक्रियंयत्रेवोनदिनकरनथाव्रात्मम
न्नत्तनोत्थं देवंपित्र्यंक्रमपरिगतंमानुषंवाल्यमल्पंकुर्वन्कुर्वन्कलयसिजगत्पंचधावर्तनाभिः २८ हेदिनकरविश्वोदयका

MEMORIAL

रिदिवसंपादकविज्ञानो जगनःसदाशिवोनस्यविश्वस्य यद्वीजमावंभावस्थानयोरुदयापवर्गकारणं श्रीस्वच्छंदादिष्टविनयपरा
र्थात्मकालरूपमहोरात्रंनक्त्वाभास नत्रेवोनर्जगनःकलादिदित्यंतस्याशुद्धाध्वरूपस्य वीजंमायेयमहोरात्रंनदंनरपित्राले नत्रा
पित्रेवं नत्रापित्र्येप्रेतसंबंधीनत्रापिमानुषं क्रमेणाल्पमल्पंकुर्वन्कुर्वन्निव वैविध्यसहस्रैराभासयन्निव जगद्विषंपंचधावर्तना
भिः विविधत्रागरादिदशपंचकपरावर्तनैःकलयसि ग्रनंतरवस्थिनेवहिःक्षिपसि निर्मिमीषेनिर्मिनंचकलयसि इदमित्थंइदंइदं
इदमिति संख्यानेनस्थापयसिस्थापिनंकलयसि ग्रनःसंहरसि संहृनमपिकलयसि संस्कारगालनेनविमृशसि विमृष्टमपि
कलयसि स्वात्माभेदेनजानीषे स्वप्रकाशैकात्ममात्रावयसि नथापुनरपिस्वरूपात्कलयसि नवंनवमुल्लासयसि इत्येवंसर्गस्थिति
संहृतिविलापनस्वात्मैकप्रभासनपरस्परान्दोलनलीलाक्रीतंकरोषि ग्रत्रजगद्वीजमावर्त्यहिर्योन्यं ग्रल्पमल्पमितिवीप्सया
मयमाशयः यद्यस्यावद्महोरात्रंनदीयेप्राणचारे नदंशोशकास्वपिवा श्रीस्वच्छंदादिष्टमासोदयादिषष्ट्याहोदयोनप्रकि
यया योगिज्ञानापेक्षयातिपरिमितमाभासयतिभगवान् नत्रापंनर्विषंवैकात्म्यप्रथनात्सादापिवोनकालकलनामशेषामा
भासयतीति ग्राभासमानोयंकालोनत्वस्वात्मवं किंचिन्नत्वमस्मि ग्रनएवक्रियंत्रिवेति इयंशब्देनायमेवार्थःस्पष्टः वस्त
नोयेनावहिस्रोदयावस्थानविलापनाद्यात्मा परमेश्वरएवेतिस्फुटंप्रति ननुविदेकवपुषस्तनोतिरिक्तं किमप्यस्ति ग्रत्रच
मानुषाद्यहोरात्रप्रमाणं श्रीस्वच्छंदेचोक्तं नद्यथा मुहूर्तास्तनथात्रिंशदहोरात्रस्तुमानुषः दक्षिणेचायनेरात्रिरुत्तरेचायने

MEMORIAL

दिने पितॄणांतदहोरात्रमनेनाहेतुपूर्ववत् एवंदेवैस्तहोरात्रमिति यस्मिन् देवर्षिप्रेष्ठयज्ञकेतनेनसंवेद्यहोरात्रोक्तेयःनेषोऽ
क्रकलक्षयोदितः किंच कल्पोब्रह्मदिनंप्रोक्तंचतुर्युगमहस्तके षट्त्रिंशत्सहस्राणिब्रह्मणःप्रलयोद्भवः शुक्लकृ
ष्णदेषुदिनरात्रिश्चतावती प्राधानिकपरार्धेनदशधागुणितेनतु मायासंहरनेसर्वंपनश्चैवसृजेज्जगदिति तथा शक्ति
कालपरार्धस्यकोटिधागुणितस्यच अनाश्रितस्यदेवस्यदिनमेतत्प्रकीर्तितमित्येवमादि तथैकत्रप्राणाचारे चटिकोदया
त्प्रभृतिषष्टहोदर्यांतंविततं तत्रादिष्टंशास्त्रयोरवभयात्रदर्शितं एवमहोरात्रकृत्वेनजगदिपरिवर्तकत्वेभगवतऊर्क २८
येत्यहोरात्रप्रशमेसृष्टोलोकोत्तरणवेत्यादि तत्रालोकेनपनस्यदिनयेपरेसंप्रबुद्धायेवाचिनोपशमरजनीयोगनि
द्रासुपेताः तेहोरात्रोपरमपरमानन्दसंध्यास्तसोरंभित्वाज्योतिःपरमपरमंयोतिनिर्वाणसंज्ञं २९ हेतपनमहाप्रकाश
रूप येयोगिनस्तत्रालोकात्मनि शोभनेःनिशोदितेनस्तमितेदिने पारमार्थिकेसर्वदशानस्तृते सर्वतोमुखेचित्प्रकाशो
सम्यक्प्राणायामाद्यायासेविनाविमर्शप्रक्षाप्रबुद्धाः गलिताख्यातिनामिस्ता येचान्ये चिन्नोपशमएव सर्ववास्याभ्यासनिष्ट
निर्हेतत्वाद्रजनीनस्योयोगनिद्रासुपेताः प्रशमितविकल्पसविकल्पप्रकाशेकमापन्नाः उभयेपि तेप्राग्वर्णितसमस्तहो
रात्रोपरमएवपरमानन्दरूपाःसंध्याः निमज्जन्त्याणपानव्याप्तिशिवसामरस्यभवःसर्वतोदिक्कमुदिताःसंसोरमिनिशा· ना १२
णीयमपरमभिनि स्फुलेज्ज्योतिःसंज्ञचिनेप्रकाशंभित्वानिःसंस्कारंविलाप परंनिर्वाणमार्गयंति सदापरंशाक्तंधामाप्नि

ष्यंते २९ नकेवलंचित्रंकालकलनामकालकलितस्वरूपसमापत्तिंचदर्शयसियावज्जगदुदयापायावधीत्याह ब्राह्मेदंनव
मिवजगज्जंगमस्थावरांतेसर्गेसर्गेविसृजसिवेगोभिरुद्रिक्तसोमैः दीप्तैःप्रत्याहरसिचलयेनद्यथायोनिभूयःसर्गांतादौ
प्रकटविभवोदर्शयन्नप्रिमलीलां ३० ब्राह्मणःशाक्तादूणादाब्रह्मनिजेपरंशाक्तंरूपंवर्जयित्वा इदंसर्वंसदाशिवादिदिनं
तंजंगमस्थावरेनोभोगोयस्तदहर्जगत्सर्गेसर्गेप्रथमेकोन्मेषात्मनि आदिसर्गेभूयोभूयउद्रिक्तसोमैःस्फीतशाक्तामृतेर्गोभि
मरीचिभिर्विसृजसि आप्यायनीभूतेनिजरश्मिरूपं प्रकटयसि भूयोदीप्तैरग्निप्रधानैर्गोभिस्तज्जगत् यथायोनिप्रत्याहरसि
स्वस्वानेभावभासिननत्कारणनिवेशपरःसन् लयेस्वचिदैक्याभासनात्मनि संहारप्रतीपे आदत्से विवेकमयमेवकरो
षि किंकुर्वन्सर्गस्यसृष्टेरादौ ग्रंथेप्रकटविभवांस्फुटमाहात्म्यांरश्मिलीलांप्रकटयन् निजमरीचिविलासंआभासयन् ३१
प्रित्वानित्योपचितसुचिनंब्रह्मनेजःप्रकाशंरूपंसर्गस्थितिलयमुचासर्वभूतेषुमध्ये ग्रंथेवासिषिवसगुरुणायःपरोक्षः प्र
कृत्याप्रत्यक्षोसौजगतिभवतादर्शितःस्वात्मनात्मा ३१ हेभगवन् यःप्रकृत्यास्वभावेनपरोक्षेलोचरआत्मासौजगति·
सर्वभूतेषुमध्येभवतोनेवासिषिवनुग्राह्येषुग्रात्मनेवप्रत्यक्षोदर्शितःस्वप्रकाशतयाप्रकटीकृतः किंकृत्वानित्योपचिते सदा
परिपूर्णे उचितेविदानंदघनंरूपंप्रित्वा देहादिनिमज्जनेनोन्मग्नंविधाय कीदृशंरूपंब्रह्मनेजःप्रकाशं हरत्वाहेदकत्वाद्ब्रह्म
स्वहेतदादित्यानेजोयस्य नादृशःप्रकाशःप्रथायस्य कीदृशेनभवतासर्गस्थितिलयमुचाजननादिशून्येन यथोनेवासि

षुशिष्येषुशोभनेनदृष्टत्वेनगुरुणात्मादर्शपदे चित्मयीसत्ताप्रकटीक्रियते ॥ थात्मयोनःपरमात्मतयावदिश्चतेनोविश्वव्र
पतयास्वयमात्माप्रकटीक्रियते ३१ लोकाःसर्वेवपुषिनियतंनेस्थिनास्तंवनेषोमेकेकस्मिन्गपदगुणोविषद्दोनोगु
णीव इत्यंभूतेभवतिभगवन्नत्वदन्योस्तिसर्वंकिंतुतत्तल्लंपरमपुरुषोदंपक्तयेवचाज्ञः ३२ देभगवन् परानंदात्मक
स्वानंदशक्तिस्वरूप परावाग्लिंगिनमूर्ते नेनवविषद्देनोरशेषकारणस्यवपुषिप्रकाशानंदत्वेनस्वरूपे सर्वेलोकाः
लोकमानाःपदार्थाःलोकयितारश्चरुद्रेंद्रस्वरूपाःप्रमातारःस्थिनाः नद्विदात्मिकोसत्तांविनाहिकथमेनेत्वनोविष
द्देनोःउदियुः नेषांचलोकानांसंवंधिनिपदैकस्मिन्वपुषित्वेगपदक्रमेणैवस्थितोन्यथानेत्वत्प्रकाशात्मतांविनाहि
कथंप्रकाशेरन् अनश्चत्वंसत्तादिगुणहीनोपिविश्वात्मनाभासगुणङ्गणीवाभासि इत्यनुपपत्तिर्नेविश्वात्मनिभव
तिसतिसत्यमस्मिनान्यः किन्नत्वमेवंभूतःपरमःपुरुषःज्ञःपरिपूर्णःसार्वज्ञ्यादियर्मः ग्रहमितित्वयेवदेहंदिशुग्रा
हिनप्रमात्रभावःप्रकृत्यात्मायामाहात्म्यादतोनश्चदेहादिप्रमात्रतानिमज्जनेनाज्ञतांप्रणमय्यनित्यंस्वात्मसमावेशे
नज्ञतांममोन्मज्जयेत्यर्थाइक्षंभवति ३२ संकल्पेच्छाद्यविलकरणप्राणवाग्पेवरेण्याःसंपन्नामेत्वदभिनवनाज्ञ
न्मवेदंशरणंप मन्येचास्तंजिगमिषुशनैःपुण्यपापद्वयंतज्ञक्रियाश्चेनवचरणयोरन्यथानोभवेतां ३३ इत्यमस्या।
पिमेत्वदभिनवनात् विदात्मत्वदाभिमुख्यप्रवृत्तत्वपरामर्शात्मस्तनिवशात् संकल्पःस्यूलेच्छा इक्षासंकल्पकारणभूता

स्तूलविकल्पपरामर्शात्माग्रादिशब्दात्मयत्तस्तदनंतरं आलोचनादानादिप्रवृत्तानिवाग्वर्ज्यानिग्रखिलानिकरणानित
स्तद्वृत्तिःप्राणःसर्वज्ञत्वसूक्ष्मपरामर्शरूपनयावापकत्वेनस्थितावाणीवेत्येनेममवरेण्यपरानुग्रहेसाधवोवरेण्याज्ञा।
नाःनथेदमिति पश्चिमजन्मशरणंपशरणेसाधु अनुग्राह्यानुग्रहेकपरंसंपन्नं ग्रहंहिसर्वदशास्तविदर्कपरामर्शपरः
परानप्यनुगृह्णन्स्थितःकिंच मन्येस्वानुभवेनैवपतच्चेनये यत्पुण्यपापद्वयंसकृतासकृतज्ञातंसर्वं तदिति ग्रनंतज
न्मार्जितंशनैरस्तंजिगमिषुदिमविलायंविलीयमानंस्थितंप्राक्संचितसर्वकर्मणोहिधेसेपिदेहारंभककर्मणोधेसोन्मुख
त्वाज्जिगमिषुस्तं अन्यथेति यदिनैवंस्यात् तत्कथंभवच्चरणयोर्भक्तिग्रहेभवेतां नैवस्यातां यद्वक्तंनन्दिशिक्षायां
यदाशिवेभिलाषोवैजायतेचन्द्रणंसदा तदाशिवाभिमानास्तेजायंतेपरमाणवः मुक्तास्तदेवनेदीत्तांप्राप्नुवंतिगुरो·
स्तनइति ३३ सत्यंभूयोजननमरणेत्वत्पत्रेषुनस्तस्त्राप्येकंनवनुनिफलंजन्मयाचेनदित्यं त्रैलोक्येशःशमर
वपरःपुण्यकायोप्ययोनिःसंसारार्णोत्तरवरवनगतारणयस्थिरःस्याम् ३४ देदेवयद्यपित्वत्पत्रेषुत्वत्समाविष्टे
षुसंसारहेतुसर्ववासनादाहात् भूयोजननमरणेनस्तःनथापित्वन्नृतिःत्वत्प्रतिरेवफलंयस्मादहंकारदमेकंपश्चि
मजन्मयाचे यद्यभवदवमर्शात्मवमत्कारायापि पुनर्जागात् नदित्यं ग्रनेनैवत्वन्नृतिरसाविष्टेनप्रकारेणास्मित्रेवदेहेप
रःशमरवशात्मत्यस्मिन्विश्वमिनिमुत्पत्या परःशंकरात्मस्वभावरवजाग्रत्स्वप्नसुषुप्तात्मनित्रैलोक्येशःप्रभुः तनु

परनेत्रः अनयवपुरुपोदर्शनस्पर्शनादिनापरानग्राहीकायोयस्यनाडक् अयोनिरिति निस्पोदितविदानन्दैकघनः सन्जग
नोविश्वस्यनारुण्यसंसाराध्वमध्येऽन्धवद्रवयोनरवस्थितः सोविरकालंभूयासं ३४ सोषुमोनत्वमस्तनपथेनेत्यशी
तांशुभावंपुल्लास्यग्रेसुरनरपितृनक्षोनभाभिःकलाभिः पश्चादंभोविशसिविविधाश्चोषधीस्तद्भोपिपीणस्यंवविभु
वनमनस्तेजगन्मित्रनार्क ३५ हेग्रर्कग्रनोदेनोःनेजगनोमित्रनायोगिकमित्रशाहाभियेयत्वंयनस्त्वंसोषुमोनमध्यमेना
स्तनपथेन आप्यायिनामार्गेणशीतांशुभावमयानचन्द्रत्वमेत्यआगत्य ग्रग्रेप्रथमंसुरादीन्सर्वान्प्रमाद्यन्पुल्ला
सि लव्यावस्थिनीन्करोषि केनशोनभाभिःग्रंतर्मुखीभावेनउपसंहृतवाह्यप्रथाभिःकलाभिः ग्रादिविसर्गोनस्वाभा
विकविमर्शशक्तिभिःपश्चादनंतरं ग्रंभरनिवहिःप्रसरप्रहृनान् सर्ववाह्यान्विशसि स्वात्मनाकुरुतान्करोषि विवि
धाश्चोषधीर्विशसिस्थावरादिसर्ववाह्याभासान् स्वप्रकाशाप्रुरितान्नियन्त्रेनङ्गनोमेयप्रपंचात्मनयास्फुरितोपि वि
भुवनेविश्वमेवमिति नदाभासनविमर्शनयुक्तो व चंद्रत्वमेत्यग्रर्वोक्तनीत्यासुरादीन्त्रीणाप्तिनर्पयसि वाश्चोष्णर्कः
सषुम्णामार्गेणग्रस्तनसंक्रमणपुक्तश्चन्द्रत्वमेत्यग्रर्वोक्तनीत्यासुरादीन्पुल्लासि शोनभाभिःनिहृन्नदीप्तिभिःकलाभिः
शक्तिभिरंभोविशसि दक्षिणायने ग्रासारहृपनोस्त्रीकरोसि ओषधीश्चविशसिसरसाःकरोसि नङ्गनश्चवैश्वदेवयागा
नुयागक्रमेणविभुवनंपुल्लन् जगन्मित्रत्वमेवदर्शयति ३५ मन्दाक्रांतेनमसिभवतानाथदोषावसानेनोत। ५

स्त्रीनाममनिरियंगाढनिद्रोजहाति तस्मादस्तेगमितनमसापद्मिनीवात्मभासासौरीत्येषादिनकरपरेनीयतामाशु
बोधं १६ हेनाथदिनकरस्वामिन् चिदर्कतयातमसिग्रस्तानेमन्दाक्रांतेनिर्मूलनायाज्ञानेसति इयंमदीयामतिःधीः
रागद्वेषादिदोषाणामवसानेजातेपि ग्रंतर्लीनोनर्मठीभूतापि गाढनिद्रोन्वदभेदाख्यातिंननहाति तस्मादेषान्वया
स्तेगमितेनमोययानाहृष्णाग्रात्मभासासदी भिकारणभूतया ग्राशुग्रविस्तंवितमेवपरंबोधंप्रशोनाख्यातिनिनयो
तिरात्मनोनीयनोप्राप्यनो सूर्योदेवतायस्याःसासौरीतिकृत्वापद्मिनीवनलिनीवसापित्वयादोषावसानेप्रभातेनमसि
भेदाक्रांतेनर्लीनाकर्णिकासंज्ञिहृदलागाढनिद्रोननहातिइति ग्रस्तेगमितनमसास्वात्मभासागाढीभूतज्योतिषा
प्रबोधनेनत्वया १६ येनग्रासीकृतभिवनगत्सर्वमासीनदस्तंधोतेनीत्वापुनरपिविभोनहयाज्ञानचितः पत्सेनक्रन्दि
नमपियतीषुक्रक्रुसेविभन्यग्रनातस्माद्भवपरिभवेदक्रुतेमेपिभानो १७ हेविभोभानोविन्मरीचिमालिन् येनतम
सास्तानेननगदितेग्रासीकृतेग्रासीत् तदनुगृहीतान्यपस्तेनीत्वाविनाश्य नहयाज्ञानचिनश्चनदनुकंपेयेव शुक्र
क्रुसगतीविभन्यसुस्थानावसरेप्राणापानभूमिकामवरुह्य नहोतेपुनरपिधत्सेपुल्लासि निर्मुस्थानेसमाधिकगिति
नविनरसीत्यर्थः यथावास्तोभानुःग्रासीकृतनगनिसिरंविनाश्यपुनर्दयथेवनकंदिनेनिशादिनेविभन्यपने पुल्लानी
तिश्लेषोपमा यतपवंडगत्सनितमस्यपित्वमत्कंपवानिव ननोमेममपरिभवेदुत्थानात्मनिक्लेशेपिज्ञानारक्तिताभ

वकीदृशेपरिभवेऽहङ्कनेऽहंङ्कनेकरणेविषयस्नानदानादिपरिस्पन्दोयत्रनिर्मुत्थानसमावेशरसास्वादिनेमोक्षविंत्यर्थः
१० मुत्थितःसमावेशमप्राप्नुवन्मुत्थानदशानिर्भत्सनपरःसमावेशपरेभगवतेप्रार्थयितमाह आसंसारोपचितसद
सत्कर्मवेधाश्रितानामाधिव्याधिप्रजननमरणत्रासितृषासादितानां मिथ्याज्ञानप्रवलतमसानाथबोधीकृतानांत्वन्नाथाभ
वकरुणायायत्रनत्रस्थितानां १८ सत्सुपुंसुग्रसत्पापेषत्रनत्रस्थितानामिति देशेकालेवस्थावैविध्येचत्रातासमावेशप्रपने
नरसकःशिष्टेस्पष्टे १८ सत्यासत्यस्वलिनवचसांशौचलज्जोज्झितानामसत्यानामफलसफलप्रार्थनाकातराणां सर्वाव
स्थास्वविलविषयाभ्यस्तकौतूहलानांत्वन्नाथाभवपितृनयाभोगलोलार्भकानां १५ भोगेषुविषयसवेषुलेपतानांग्र·
स्माकंग्रर्भकानांबालानामिवत्वंपितृनयाजनकत्वेनत्रातामवेतिप्रार्थत नंदिग्रस्माकंनत्वदृशाजनकः सत्यासत्येसुभय
त्रसमेस्वलिनेप्रमादिपकत्रान्यत्रास्पष्टवर्णत्वे एवंशौचंचैनेशारीरंच ग्रफलासफलाचणाप्रार्थनायाकातराणामधीरा
णांयनन्यार्थपमानानामिनिसबोधमयत १५ यावद्देहेंजरयतिजरानोनकोदेयदृनीनोवाभीमस्त्रिफणभुजगाकारड
वीरपाणः गाढंकेदेलगतिसदसाजीविनेलेलिहानस्तावद्भक्ताभयदमदयंश्रेयसेनःप्रसीद ५० हेभक्ताभयद यावद्यु।
ष्मिनामरणावसानोदुर्दशोनाप्रमः तावन्नोस्माकंप्रसीद देहादिसंस्कारकात्स्पप्रणमनेननिर्मलीभव निर्मुत्थानप्रका।
शानन्दघनपरमसमावेशसरसास्वादसविनानस्मान्संपादयेत्यर्थःसहमन्यत ५· विश्वप्राणग्रसनरसनालोपको

ग

पप्रत्यंमत्योर्वक्रंदशननयनोद्भटदंष्ट्राकरालं यावद्दूष्ट्राग्रनतिनभियापेचनामेषकायस्तावन्निर्भरभयरवेणदि
नः कान्दिशीकान् ५८ मत्योरंतकस्यवक्रंदृष्ट्राग्रावदेणकायदति सपर्यष्टकोदेहोभियाभीमापेचनोस्तंनव्रजनि
नावदेवरवेविदर्क निर्भरभयानस्तमितपरमानन्दैकघनस्वभावनोस्मान् कान्दिशीकान् मुत्थानेत्वत्समावे
शप्राप्तिंविना कोदिशेकायतःकादिक्कादिक ग्रस्माकंदतिक्रन्दतःपादिनिर्मुत्थानसमावेशान्संपादय कीदृ
कमत्योर्वक्रंविश्वेषांप्राणग्रसनोजीवितभक्तकोरसनादोषोलोलरसनाव्यापारोयस्यनादृशिकोपेप्रगल्भेप्रौढं
नथादरुनानिस्रोषकानिनयनानियस्यनादृकनघोद्भासिभिःकुत्सितानाभिः दंष्ट्राभिःकरालेभीषणं ५८ पाहाका
रेविपदिवपुलेयत्नःसामधात्र·समस्तेदोस्पिचनरगाऋग्भ्यंमेरुलेव एवंसर्वऋतिमयनयासहयानग्रहा
द्यात्तिप्रेमत्रःकृपणाकरुणाक्रन्दमाकर्णयेमे ५२ हेभगवन् तेनवनिर्णीतदृशा सामवेदात्मकेधामनेनोपस्तना
दृशः यनर्वेदात्मकेपाहाकारेवपुःशरीरं वियदिवव्यापके तदपिपाहाकारेति पाहानाकरोति समस्तशाह्व
प्रयः ग्रपिच गायत्रादिसमस्तछंदोसि तेनरगाः मेरुलेपभागपरिवेशोपि ऋग्वेदमयत्वेवं सर्वऋतिमयत्वात य
द्यात्मकेधाप्रधानात्तद्ग्रहात् मनोमन्त्रकाशात् उक्तवत्प्रमाणप्रार्थनापरत्वात् कृपणेविरसं संसारविभावक·
त्वाच्चकरुणे करुणारसप्रधानेरममाक्रंदेत्यत्रसादप्रार्थनापरंप्रत्यपिनेतिप्रेरुदीरणानेतरमेवाकर्णय करुण

यासदनुनिद्रुतयावधारय ५२ नाथेनास्मच्चरणशरणायोत्पिय स्मानादेवैरिण्येसिनसिवयणोदर्णयन्वेत्रिलो
क्यो मन्येसोमेत्तननत्तममागर्भेहशाविवस्वम्भुक्त्वायोनयसिणनकैःस्वोसपुण्योभुभासा ५२ हेभगवन् विवस्व
न् चिह्नानो ग्रस्मच्चरणशरणादेवैरपिग्रस्मानानाथेनयोनि रत्येवंसिनेभुभेयणःत्रिलोक्योदर्णयनरवसोमेत्तन
नत्तंदेवैरपिग्रस्तसमस्तकले सपुमणाव्यमधुनाग्रशेशवोमरीचयस्तद्वासादीत्यादेनभूनयांमाव्यकलयागर्भेन
र्यीहडिस्तयास्वोभुक्त्वायोमेपूर्णसिनोकोतिनयसिप्रापयसीनिमनेनानामि ग्रत्रारदस्यहशादेवारंद्रियाणासो
मोपानपुक्त्वोनःप्रविष्टःसोरशकलाद्रूपान्मामेयवर्गःसर्ववारोलासपुक्त्वाकलाशमेनलीलाकुलःसन् सपुमणो
भुभासा मधुधामस्फारेणोन्मिषन्भुभाव्यनर्यप्रकाशदीर्यांमाया ग्रेत्यनवर्धस्फास्वकेर्गर्भेनर्यीहडिःप्राणादि
प्राधान्यनिमेषोन्मिषच्छाक्रवीर्यभामिस्फुरितानयाभुक्त्वोविदेकचनोनयसिप्रापयसीत्यर्थः वालस्तयहः ५३ ग्रा
स्त्वोजन्मप्रभृतिभवनःसेवनेनडिलोकेवाचेकेनापरिमितफलेभुक्तिमुक्तिप्रकारे ज्योतिर्मीत्रेस्मतिपथमितोनीवि
तोनेपिभास्वन्निर्वाणायप्रभवसिमनोनेननेकःसमोन्यः ५५ हेभास्वन् नन्मप्रभृतियत्त्वत्सेवनं नटपरिमितफलेकेन
वाचेकेनवक्त्रेशकोरयनयापरिक्षेपुत्वाभावान् नयस्मान् भुक्तिमुक्तिप्रकारे भुक्तिविषयभोगपवस्वान्मानेदविभोति
रत्नेन नीवच्छिवत्वाभिव्यक्तात्मानिरेवच चिद्यन्कारावेशरूपाभुक्तिनेनविषयासक्तिरूपानोभुक्तिमुक्तिप्रकारयनि

१९

मेवकान् नन्मयान् संपादयति नीवितोनेनिर्वाणावसरेपि ज्योतिर्मीत्रात्मात्वेसनोस्मरतिपथंयाम्योनिर्वाणायमक्त्वे
प्रभवसि ग्रतस्त्वेसमःकोन्यः ग्रसामान्यमहिमासीत्यर्थः ५४ ग्रप्रत्यक्षचिदपभजनाद्यत्परोक्षफलेनस्वसोपुक्त्वेभव
तिहिसमंकारणोनैवकार्ये प्रत्यक्षत्वेसकलजगतोयत्समस्तेफलेमेपुण्यक्त्वेः समुचितमनत्वनयावेद्यतासो ५५
ग्रप्रत्यक्षेरुचन्द्रादिदेवतायाधनात् ग्राराधकानोयत्स्वर्गप्राप्त्यादिपरोक्षेकालांतरेभाविफलेनयुक्ते यतोस्मदा
दयस्तमयोच्चटःकारणोचितमेवसर्वत्रकार्येभवति त्वेनचिदर्कःसर्वेषांप्रत्यक्षःस्वप्रकाशःचिदर्कस्वप्रकाशात्म
नोविनाकस्याप्यप्रकाशादिति त्वद्भक्तेर्हेतोर्ममनित्योदितत्वत्समावेशात्मकत्वेसमुचितमतोहेतोःनत्फलेपावे
प्रार्थये यथाकृतिमतीपुदेवतासतीपुत्वामेवपावे तथानिर्धुम्यानसमावेशात्मेवफलेपावेननतमितेकिंचित्
५५ येत्वारोग्यंदिशतिभगवान्मेविनोपेवमाहुस्तेनत्तत्तजगतिसभगाभोगयोगप्रधानाः भुक्तेर्मुक्तेरपिचजगतोय
८ स्वपूर्णसत्वानोनत्सान्योर्कादपूनवपुषःकोहिनामास्तदानी ५९ येपिचकेचित् ग्रविसदृसमावेशात्ममात्रफलाः
भगवान्मेविनग्रारोग्यंदिशतीत्याहुः तेपिजगतिनत्वत्तोभुसभगाभुयतोभोगयोगप्रधानाः भोगायोगायचारोग्यं
वांछंति युक्तंचैतन् यतोस्तवपुषःपरानन्दप्रकाशवना चिदर्कास्यःकोनामभोगमोक्षयोस्तदाश्रयस्यपूर्णसु-
खात्मनआरोग्यस्यवदाना नकश्चिन्नरणपणसदिनार्थैनिरत्यर्थैःसरघसीसमासनिषेधानापकान मत्वानोपू

णामित्यत्रषष्ठी ५६ हित्वाहित्वागुरुचपलतामप्यनेकत्रिज्ञार्थान्येरेकार्थीकृतमिवभवत्सेवनेमत्प्रियार्थं तेषामिन्द्रियाणांप्रियाणामादौतस्मान्ममदिनपतेदेहिनेभ्यःप्रसादं ५७ हेदिनपतेचिद्ज्ञानोपेयैःइन्द्रियैः ग्रेतर्वहिश्चरणैः गुर्वीचपलतोमहतीमनवस्थितिं पुनःपुनःप्रहतामपितथानेकत्रिज्ञार्थानविषयविज्ञप्त्यात्मकानि नानास्वप्रयोजनानि चहित्वाएका भवत्सेवनमेनसैकीभावप्रकाशा त्वत्परिणीलनेममप्रियार्थमेव एकार्थीकृतं ग्रभिनिवेशेनाश्रिते तेषांप्रियाणांमेइन्द्रियाणामहमुपकारमिच्छामि तस्मान्ममादौतेभ्यःप्रसादंदेहि मायीयदेहपरिहारेणनिजमरीचिचक्रात्मनोप्र। कटयेत्यर्थः ५७ किंतत्रामोक्षुरतिवचनंयस्यनोच्चारकस्त्वंकिंतद्यावत्सकलवचसोविषमूर्तेनयत्वं तस्माद्भवंयदपिन दर्पिनत्वंनोभक्तियोगादस्माभिस्तद्रवनभगवंस्तत्प्रसादेनधुन्यं ५८ हेविषमूर्तेनवक्ष्यिन्नत्वंनिविषये इदेनावद्येदप धानतयाःसमंजसप्रायंकिमप्यस्माभिः त्वद्भक्तिनउक्तं नहिषूवाच्यवाचकात्मनस्तवप्रसादादेतन्नैर्मल्यप्राप्तेर्यत्समस्तत्व दूपतयैवस्फुरत ५८ यापेयानेदिणतिपिशिशिरायुतरंदेवयानेयावाक्तस्मेपितृपथमथोदक्षिणेप्राहरायं नाभ्यामन्या विषुवदभिनिम्नध्यमाकृत्यभूम्याधन्याकाचिन्मकृतिपुरुषावेनरामेस्तहनिः ५५ प्रकृतिपुरुषोवामहस्तिणावाहोग्रेन गतन्मध्येकाचिदसामान्याधन्यामेपन्मयीमेहनिस्थितिरस्तकीहशीविषुवामिमहतीनिविषुवत ग्रभिनयनिहेनप्रणम नात्सर्वोत्कर्षणवर्तनेइत्यभिजित् सर्वमध्यवर्तित्वान्मध्यमास्वानन्दविज्ञानिसारत्वात् क्रमैःसोमकृतादिभिःका ११८

१२

यैःभूत्वातथादेवप्रीतिकारित्वाहेवयानंस्यदोहादशांतेयावत्यसरणरूपंपितृशिरवसंतग्रीष्मस्वभावसुत्तरंपंथानंउत्तराय णंयाप्राणाख्याहनिर्दिशतिप्रथयति यावापानाख्याहनिर्हादशांतात्स्वत्वेशरूपा प्राहदशरद्देमंतरूपंदक्षिणंपंथानं दक्षिणायनंभोगप्रदत्वात् कृत्स्नंपितृप्रीतिहेतुत्वात् पितृपथंदिशति तस्मिन्मन्यावतिरिक्तजीवन्मुक्तिप्रदउन्मना ख्याइत्यर्थः षट्त्रिंशदंगुलेंगुलषट्केहृदःप्रभृतिमकरादिराशयुदयइत्यर्थः ग्रीस्वछंदादिशास्तेषुस्थि ५५ स्थित्वाकिंचि न्मूर्ध्वपिवन्सेतुवंधस्यमध्येप्राणोपेयंध्रुवपदमथोवक्त्रमहत्पद्मनाल सत्पाद्मूर्धेकिमपिपरमंव्योमसोमाग्निभूसंग छेयंत्वांसरपितृगतीचांतराद्ब्रह्मभूतः ५५ सरपितृगतीस्तेनराऊर्ध्वाधःप्रवेशान्मनिर्णीतदेवपितृमार्गयोर्मध्ये चकारा त्सर्ववादानामप्यंतर्ब्रह्मभूतः ग्रनवच्छिन्नांशप्रःत्वांगकेयं परनन्वात्मविदर्कस्वरूपःस्यां कीदशंत्वांसत्पादिषसतापद दात् सामरस्याद्ब्रह्मःऊर्ध्वउत्कृष्टंप्रकाशानन्दैकघनं किमपिपरमंव्योमेति ग्रनंतरविदाकाशरूपंसोमाग्निभूसंग प्रणीतप्राणायानसंस्कारं किंकृत्वातालतेपिकाख्यरोदरंग्रंथियामत्वाकिंकृत्वा दिवाकरणवंधाग्रयन उद्दाल्यनिर्भिद्य ग्रधोग्रनेनरंध्रवपदंप्राप्यसमस्तवेद्यविभागप्रकाशात्मविंदस्थानमासाद्य सेतुवंधस्यमध्येइति निरोधकोर्ध्वशक्ता नदहयोनवीदिप्राणापानाप्तुप्तरणोपायनादनादात्मस्थितिनिरुद्धसमस्तकरंध्रमार्गस्थित्वाधिरुह्य किंचिन्मनःपिव। त्रिवसमनोनसविकल्पकमनःसंस्कारंप्रशमयन् ५५ सर्वात्मत्वेसवितरिनियोजाउन्नःकायवुद्धारागद्वेषोपशा

मसमनायोगमेवारुरुक्षुः धर्माधर्मशमनरशनामुक्तयेमुक्तिमुक्तांसश्रीसांवःस्तुतिमितिरवेः स्तुप्रशंसनोचकार ४१
श्रयंत्येनांयोगिनःइतिश्रीःनयामोक्षलक्ष्म्यासहितःसांवःभगवद्दासुदेवस्तनरत्नेवेद्रूपोरवेश्चिदर्कस्यस्तुतिंस्तुप्रशंसनाम्ना
त्मविश्रांतिपरामकरोत् स्तुतिष्टामितिवापादःकीदृशीस्तुतिंमुक्तापरस्वरूपविश्रांत्यात्मनायोगेनमुक्तांनतत्वाप
यित्रीइत्यर्थः सरत्नस्यविषयंदर्शयति यःसवितुर्विश्वकारणस्यचिज्ञानोःसर्वात्मत्वैक्यरूपमेवयोगमेकत्वमिक्
ति वस्तुनोन्येनवस्तुनेत्याम्नायदृशायोगंपरेकामिमुक्तदृशारोढुमिच्छुः स्वीचिकीर्षुः नत्वन्यत्किंचित् कीदृशं
योगंसर्वदोषमूर्धन्ययोः रागद्वेष्योरुपशमेसति यासमनासाम्येनदूरंकेनवाङ्मनःकायसहितयाबुद्ध्यावाचाल्
निभिःमनसानसंयानतः कायेनकायशयान्येननिमज्जनात्मकप्रणामेनबुद्ध्याध्यवसायेनकिमर्थंश्रीमांस्तुतिमकरो
दित्याह धर्माधर्माभ्यांयद्वसनं अर्थादबद्धस्यजगतस्तदेवशमनावेष्टनरज्जुस्तस्यामुक्तये एतल्लोत्रपादावमर्शाभ्यां
जनाजीवन्मुक्तिमार्गोक्तिप्रयोजनायादित्यर्थः ५१ भक्तिश्रद्धाद्यखिलनरुणीवल्लभेनेदमुक्तंश्रीसांवेनप्रकटगदनं
स्तोत्रमध्यात्मगर्भं यःसावित्रंपदतिनियतंस्वात्मवत्सर्वलोकान्पश्यन्सोनेत्रजनिशुकवन्मंडलंवेंडरश्मेः ५२
इदमध्यात्मगर्भंक्रोडीकृतरहस्यंप्रकटंवाक्यार्थदृशागहनंचाध्यात्मकार्थयोगात् सावित्रंविज्ञानसंवंधिस्तोत्रं
श्रीसांवेनोक्तं यःकश्चित्स्वात्मानमिवसर्वलोकान्पश्यन् विदभेदात्मविप्रलोभार्थंभावयन् नियतंनिश्चयेनपदति

अनवरतंविमृशति सोनेवेंडरश्मेर्दैनशमिनःविदर्कस्यमंडलेलीढविषसमरसीभूतमरीचिचक्रमेति तन्मयंजा
यते शुकवद्भगवद्दासस्तनवत् कीदृशेनसांवेन भक्तिश्रद्धेत्यादीयासांतनार्थचिंतादीनां नाएवाखिलास्तरुण्यो
नवनवाःसुन्दर्यस्तासांवल्लभेनदक्षिणमपिपरिहर्तमशक्येनप्रेयसानतद्रूपलावण्यातिशयमात्रात्समस्तवाङ्मय
मणीयस्यहणीयेनइत्यनेनचातिरेकलक्ष्मीनार्थेनभगवद्दासुदेवस्तनत्वमात्मनःप्रकटयति ५२ उपसंहारभंग्या
जनान्मुनिवृंदरागाश्लेइतिपरमरहस्यश्लोकपंचाशिकैघानघननवपुषःसागमब्रह्मचर्यो दरतरुदितमस्त
द्रणिनाकर्णितावोदिशतचक्षुभासिद्धिंमात्मवद्भक्तिभाजां ५३ इत्युक्तक्रमान्मदारदस्यार्थमुक्तास्त्वाकिंचिन्मन
श्चयेवत्रिनिश्लोकानां पंचाशदेघानघनसंविधविचित्रावेदिनप्रतापस्यभगवतश्चिदर्कस्यनवनेनस्तुत्यापुण्यप।
वित्र नथासागमाविद्योपनिषद्रूपमादेश्वरशास्त्रार्थसनत्वगर्भा ब्रह्मचर्यो परादयविमर्शोयस्यां नाटशीग्रस्त
द्रणिनासत्याकर्णितावोयुष्माकंसर्वेषांदुरितंहरत किंत्विंदंरश्यवसायेवनाशायनभक्तिभाजांचक्षुभासिद्धिंदिश
त्र अभीष्टंभोगमोक्षलक्ष्मींचटयतामितिशिवम् काश्चिच्छेवःपरशिवसमावेशगाढानुरागोद्रेकस्फूर्जन्नभिन
वदशावेशवैवश्यशाली सल्लोत्रेस्मिन्विहतिरचूनोत्तेमराजोन्यपुंक्तेस्तेनैवंजटितिचटितंदर्शनीयेहिसद्भिः ॥
इतिश्रीसांवपंचाशिकाविवरणंकृतंश्रीमद्भारद्वेश्वराचार्यवर्यांभिनवगुप्तपादपंकजोपजीविनाराजानक॰

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

सोमराजमधुपराजेनेत्योम् ॥ श्रीविक्रमादित्यसंवत् १९२९ शुभनामसंवत्सरे ज्यैष्ठमासस्य पंचविंशतितमेदिने पवनपंचम्यां सोमवारे लिखितेयंसाम्बपंचाशिकाकाश्मीरेऋषिकौलाभिख्येनभूसुरेणेतिभद्रम् ॥ श्रीशारदायैनमो ॥